

Írta: Csajbók Andrea (gondozónő)

Sérült gyermekek integrált ellátása

Időnként előtérbe kerül, de mindig felszínen van az a kérdés, hogy együtt kell-e nevelni egészséges és beteg, fogyatékkal élő gyerekeket, hogy milyen hatással van a fogyatékkal élőre az egészséges, illetve mennyire zavarja a beteg gyermek egészséges társát. A csecsemőotthonban az együtt nevelés évek óta természetes folyamat, hiszen minden csoportban gondozunk, nevelünk beteg, valamilyen szinten sérült gyereket. Hogy ez mennyi ideig történik, több tényező függvénye: függ a betegség milyenségétől, megnyilvánulási formáitól, a gyerek viselkedésétől. Amíg nem zavarj a meg a csoportban élők nyugalma, nem akadályozza egészséges fejlődésüket és nem utolsó sorban, amíg megfelelő segítséget tudunk nyújtani a képezhető beteg gyerekeknek, úgy gondoljuk, mindkét csoport számára sok pozitívumot jelent az együtt nevelkedés.

Számos esetünk közül most egy kislány történetét szeretném ismertetni.

Mariann magzati alkoholszindróma jeleivel és szívfejlődési rendellenességgel született. Hosszú kórházi ápolás után két és fél hónapos korában került hozzánk. Senki sem látogatta, hamarosan állami neveltté vált, jogilag örökbeadható. Fejlődése minden területen nagyon lassú volt. Hathónapos koráig a hátán feküdt, gondozások alkalmával nagyon ritkán adott hangot, néha mosolygott.

Majdnem nyolchónaposán fordult hasra, pár hónap múlva gurulni kezdett, kétévesen még csak kúszott a játékok után, de játszani csak a hátán fekvé szeretett. Gondozások alkalmával már figyelt, együttműködött. Tizennégy hónapos koráig gögicsélt, két és fél éves koráig gagyogott. Három éves koráig szinte csecsemőként kellett gondozni: két és fél évesen ült fel, harminchárom hónaposán állt fel először kapaszkodva. Egészséges társai kézenfogva sétáltatták a szobában, az udvaron, de így is majdnem négyéves koráig (47 hó) csak kapaszkodva járt, de ügyesen felmászott az udvari mászókére, kockára, tologatta a nagymozgásos játékokat.

Csak pépes étrendet fogadott el. Hároméves születésnapja előtt egy hónappal szokott le a cumisüvegről, amihez addig nagyon ragaszkodott.

Nagyon jól érezte magát a csoportban, ismerte társai nevét, a napirendjében tájékozott volt, a gondozónőihez ragaszkodott, ismert felnőttekkel barátságos volt, sőt feltűnt neki, ha valaki hosszú ideig nem dolgozott. Két óvodás korú társával él együtt, akiktől szinte észrevétlenül megtanulta a mondókákat, rövid verseket.

Leggyakrabban egyedül játszott, figyelte a többieket, s ha bevonták a játékukba, nem tiltakozott. Mindig igyekezett egészséges társait utánozni, és így jutott el a teljes önállóságig. Négyéves korára szinte egyik napról a másikra tanult meg önállóan járni, étkezni, a közös asztalnál a szabályokat betartani, rágni, a gondozási műveletekben egyre önállóbbá válni. A tálalásnál segítkezett, naposkodott. -Vetkőzésnél, öltözésnél, fogmosásnál kis segítséget igényelt.

Megszokott környezetében, ismert emberek között kiegyensúlyozott, jókedélyű, beszédes, kedves kislány volt, de ismeretlen szituációban megijedt, nem működött együtt az idegennel. Hevesen sírt, csak a gondozónő ölében, szorosan belekapaszkodva nyugodott meg. Az ismeretlentől való túlzott félelme miatt sokkal hosszabb, mélyebb előkészítést

igényelt minden olyan esemény, ami kimozdította a megszokott rendjéből. Veleszületett szívhibája miatt időszakosan felülvizsgálatra kellett vinni.

Ez azt jelentette, hogy legalább egy hétig a gondozónője naponta többször elmondta, hogy mi fog vele történni, megtudta, hogy fogják az EKG-t elvégezni, sőt több alkalommal el is játszották azt a szituációt. Nagyfokú rövidlátása miatt szemüvegre volt szüksége. Hetekig ismerkedett a doktornővel, próbálgatott különböző szemüvegeket, ellátogatott a vizsgáló helyiségbe, ahol gondozónőivel nagyon sokszor eljátszották az előtte álló vizsgálatokat. Hosszas ismerkedés után végül az sikeres volt, sőt a szemüveg viselése sem jelentett gondot számára. Jól megszokta, nem zavarja.

Fokozatosan ismertettük meg a külvilággal. Három éves kora óta jár sétálni, először babakocsiban, majd anélkül. Minden alkalommal egyre bátrabb lett, érdeklődőbb, beszédesebb. Nemcsak megszokta az autóval, busszal való közlekedést, hanem élvezte is. Megpróbáltunk egyéni, igényeihez alkalmazkodni és mindent megadni számára, amit egészséges társainak: többször járt játszótéren, ahol hintáztott, ismerkedett a gyerekekkel, elvittük gyerekműsorokra, bábszínházba, Mikulás ünnepségre, strandolni a Tisza-partra.

Ezek a kirándulások mindig jól sikerültek, jól érezte magát idegen környezetben is. Ha akadt egy-egy pillanat, amikor megijedt valamitől, mellette volt a gondozónője, aki támaszt nyújtott neki. Ugyanúgy megünnepeltük a születésnapját, mint a többi gyereknek. A harmadik születésnapjára még csak a pudingot ette meg, de négy éves korában már „igazi” tortán fújta el a gyertyákat. Nagyon örült az ajándékoknak, amiket magához szorított, de mindig odaadta társainak, hogy ők is megnézzék.

Miközben elmélyülten játszott, megfigyelte a gondozónők munkáját és pontosan úgy gondozta a maciját és úgy beszélt vele, ahogy a gondozónőktől tapasztalta. Szívesen tűzött gyöngyöt, a ceruzát, zsírkrétát jól fogta és „rajzolt”. Képeskönyvben az ismert dolgokat megnevezte, és „mesélt” belőle magának és a macijának.

Közben Marianna már ötéves lett, változatlanul nagyon kedves, jószívű, kiegyensúlyozott kislány, akit nagyon szerettünk volna végleges családba helyezni. Sajnos nem akadt olyan örökbefogadó szülő, aki őt vállalta volna. Tőlünk független okok miatt Mariannt egészségügyi gyermekotthonba helyeztük át. Az áthelyezést hosszú felkészítés, beszoktatás, barátkozás előzte meg. Eleinte kicsit félt az ottani gyerekektől, hiszen ők korban és természetben is nagyobbak tőle, viselkedésükben, pedig másak. De a gyerekek első perctől kezdve barátságosan és nagy szeretettel fogadták őt, így hamar megbarátkoztak. Ha közben történt valami, amitől megijedt, ott volt a gondozónője, aki mellett biztonságban érezte magát.

Aztán eljött az az idő, amikor végleg ott maradt és azok az emberek, akik pici korától fogva körülvették, már nem voltak vele.

Ez ellen hevesen tiltakozott, és ahogy ő mondta „haza” akart jönni. Több hétig úgy aludt éjszaka, hogy álomba sírta magát, miközben itteni gondozónői nevét emlegette. Rövid idő múlva elmentem meglátogatni két régi társával együtt. Emlékszem, amikor a gondozónővel jött felénk a folyosón, nem nézett sehová, csak lefelé. Nagyon magába zárkózott. Mikor meglátott minket nagyon megörült és nagyon sírt, nehezen és hosszú idő után tudtam csak megnyugtatni. Amíg ott voltunk odabújt hozzám, simogatta volt társait, emlegette a saját gondozónőjét, mikor elbúcsúztunk tőle akkor is keservesen sírt és mondta, hogy ő is jön velünk a busszal. Azóta már többször voltunk meglátogatni, és örömmel tapasztaltuk, hogy sikerült beilleszkednie, megszokta új környezetét, a gyerekeket, a gondozónőket, megtanulta a nevüket.

Figyelemmel kíséri a környezetében történő változásokat, szívesen beszámol a vele történetekről: hogy levágták a haját, hogy vért vettek tőle, volt a szívgyógyozóban, kiesett az első foga, jár óvodába.

Már nagyon jól beilleszkedett új otthonába, és mi arra gondoltunk, hogy elhozzuk Mariannt látogatóba intézetünkbe. A látogatás előtti napon elmentem hozzá és megbeszéltem vele, hogy ha ő is szeretné, akkor el fogom hozni vendégségbe, hogy találkozzon régi csoporttársaival, gondozónőivel és az intézet többi dolgozójával. Nagyon örült és én is örültem, hogy szívesen jön velem.

Másnap már a folyosón várt és hangosan nevetve szaladt felém, a-mikor meglátott. Egész úton felszabadult, vidám volt, sokat beszélt. Mikor beléptünk az intézet kapuján, változatlanul nyugodt volt, többnyire a portán lévő kutyával volt elfoglalva. De ahogy beléptünk a hallba, izgatott lett és a folyosón szinte „húzott” engem. Felismerte a helyet és magabiztosan ment az osztály felé. Mikor meglátta saját gondozónőjét, a nevére szólította, odaszaladt hozzá, a nyakába kapaszkodott és hangosan nevetett, visongott örömeiben. Azt, ami Mariámban akkor lejátszódott, nem lehet leírni, sem elmondani, azt látni kellett. Nagyon boldog volt. Ezután bement abba a szobába, ahol nálunk lakott és alaposan körülnézett. Felismerte az ágyát, amiben aludt, többször is beleült és ebéd után abba feküdt le pihenni. Többször is mondta, hogy az az ő ágya. Az asztalnál is rögtön oda ült le, ahol az ő helye volt, a szobában és az ebédlőben egyaránt. A kötegyét is felismerte, amiben naposkodott. Kiment az udvarra is, bebújt a házikóba és mondta, hogy „ő is szokott” a medencében pancsolni.

Mindent és mindenkit felismert. A gyerekeket, a gondozókat, az intézet más dolgozóit is, nevére szólította őket. Hiányolta és kereste azokat a társait, akik azóta már elmentek tőlünk. Kiegyensúlyozott, nyugodt és vidám volt végig. Mikor visszavittem akkor is jókedvű volt, nem tiltakozott, hogy otthagytam. Jól érezte magát a vendégségben, de örömmel ment vissza is. Ez is azt bizonyítja, hogy szereti az új otthonát és jól beilleszkedett.

Én, pedig úgy érzem, és úgy látom, hogy jelenlegi otthonában olyan szeretetteljes gondoskodásban van része, amely csak elősegíti Mariann további fejlődését.²

*(Elhangzott az Észak-Kelet Magyarországi Gyermekgyógyász Szakcsoport ülésén,
Lillafüred, 1998.06.12.)*

² Tényleg ez volna a megoldás? Várjuk olvasóink reflexióit, véleményét. (A szerk.)